

Budai Napló

XXVI.
évfolyam.
944. sz.

Buda érdekeit a városipolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság. Előfizetése egy évre 20 pengő, félévre 10 pengő. Egy szám 40 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5-7-ig. Telefon: 502-96.

Felelős szerkesztő:
VIRAÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 50 fillér. 20 mm. magas hirdetés 5 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések díja mindenkor előre fizetendő.

1929
március
3.

Fekete hó

Lehullott reggel szép (fehéren, lágyan és estére fekete fátyollal vonta be a nagyváros piszkokja, koromja. A gyilkos por, a gyilkos korom. Ezzel a fekete fátyollal vonja be a tüdönket és itt kavargó körülöttünk, mint az emberiség ellen háborút viselő tüdővész ágyúfüstje. Cseppekbe szűrt orvosságokkal hiába küzd ellene az együgyű ember, amikor minden lélekzetvéteinel orrán, száján, szemén, fülén, minden pórusán szívja magába ezt a gyilkoló piszkot.

Fekete hó.

Ha az egész világon fekete, nálunk lehetne fehér. Alattunk a túlhevített víznek tengere dübörög, a megfűrt föld robbanásszerűen adja a gőzt, a tiszta fehér párákat, amivel fűteni lehet az ember hajlékát és nem ontja száz-ezer kémény a kormot. Alattunk van az elképzelhető legolcsóbb energia, az az áldott erőforrás, amelyet a túlhevített víz nyújt és fölölegessé tesz minden szemet, minden fát, mindent — ami kormol és füstöl. Csaknem ingyen hajtja a vasutat, világít, hajtja a vizet a magasba, emeli a liftet, végzi a gépek munkáját, minden felesleges korom és füst nélkül. Ettől fehér maradna a hó, tiszta maradna a tüdő és vesztett csatája volna a tüdővésznek.

Amikor az országnak nem volt egyebe, mint búzája és zsírja, akkor a világ első volt a pesti liszt és a magyar zsír. Amikor a mult század derekán Európa népei anynyira meggazdagodtak, hogy lakásaitak festményekkel tudták díszíteni és hálás kenyérré vált a festőművészet, akkor Párizsban a világ első festőművésze, a magyar Munkácsy Mihály volt, az orosz cári udvar festője Zichy Mihály volt és Európa legelső festőakadémiájának a müncheni akadémiának igazgatója a magyar Wágner Sándor volt. Amikor virágzásnak indult az operettirodalom és évenként nemcsak két operett adott a világ színpadainak, egyet Bécsből és egyet Párizsból, hanem minden héten új és új operettek születtek és nagy volt világszerte a kereslet operettdivák iránt, akkor New Yorktól, Bombayig, magyar operettdivák énekeltek a világ minden valamirevaló színpadán.

A magyar őserő mindenben első helyre küzdötte magát, amire ráadta magát.

A háború utáni világ, mely számokban ki nem fejezhető vagyont pusztított el lőporban, lövegekben, hadi felszerelésekben, — nagy vérszegénységében nem bírja el a termelés költségeit. Az emberi munka bérének nem takarékoskodhat, csupán csak a termelő energia költségein. A szén, a fa, az olaj ma már drága energiaforrás, rosszul kihasznált energiaforrás, mert a produkált hő 75%-a elszáll a kéményen át s válik az ember gyilkosává, mint por és piszkok.

Más energiára van szükség, a természet ama rejtett titkait kell megkeresni, amelyek a villámokat szülik, a golf-áramot fűtik és a látást ontják a föld mélyéből. Azo-

kat a titkos erőket, amikkel olyan pazarul bányák a természet, kell az emberi munka igájába fogni.

Ezeket az új erőket mi nem kereshetjük fent a magas levegőben, mert a győztes népek eltiltottak minket a levegőtől, megnyírták a szárnyainkat. Nem kereshetjük ezeket az erőket a föld színén sem, mert a búzánk itthon rohad a magtárakban, szőlőhegyeink leve a pincéinkben és gyümölcsünk a kertek trágyázta.

Nincs más módunk, csak le a földre, az anyaföld mélyébe, hogy ott keressük a jövőnd boldogulást.

Csakhogy a föld belsejének titkai csak azok előtt tárulnak föl, akik áhítatos és szeretettel vannak a föld iránt. Széles e világon nincsen olyan hely, ahol a földet oly végtelen szeretettel illetné az ember, mint nálunk.

És, ahogy az egész világon a kutató elme a föld felé fordul és a mélyfúrások technikája olyannyira kifejlődött, hogy már két kilométernyi mélységen túl is lehet a fúró — a magyar őstehetség volt az első, mely csodálatraméltó szerszámot adott a mérnökök kezébe — az Eötvös-féle ingát, — amely rámutat a helyre, ahol érdemes a mélységbe hatolni, hogy fölszínre hozzuk az embervágyta kincsét.

A mélyfúrások lehetőségeit ezzel a magyarság adta meg a világnak,

sajnos, a hozzávaló fúrógépeket élelmesebb, gazdagabb népek gyártják. A lehetőséget megadtuk, de az önbizalmunkat nem tudtuk hozzánevelni. Nem bíztunk és nem hittünk önmagunkban. Idegen szakértőkért kiabált állandóan a hitetlen, a bizalmatlan tőke. Pedig akkor már itthon vértetesen állt a gárda, amely ma az egész világon vezeti a mélyfúrásokat, a mélyfúrások nagymesterei, a modern Gráll lovagok, — a világ urai!

A Magyar Királyi Pénzügyminisztériumnak volt egy bányakutatói osztálya. A nagyközönséget kevésbé érdekli, hogy ez a bányászati hivatal három osztályra oszlott: kereskedelmi, műszaki és szósztályra. Ennek az élén állott dr. Böckh Hugó h. államtitkár. Senki Magyarországon ezzel a hivatallal nem törődött, az iránt nem érdeklődött, az ott szereplő műszaki karról keveset tudunk. A közvélemény akkor figyelt föl, amikor Böckh Hugó megvált a hivatalától és aláírta az Anglo-Persian Oil Comp Limited szerződését és elment Perzsiába, ahol a világ egyik legnagyobb kútját fúrta. Ez az „Angol-Perzsa” társaság egyike annak a három világcégnek, amely olaj után kutat a földben és szerződést kötött a magyar állammal olajkutatások létesítésére. Sajnos, az akkori pénzügyminiszter, Hege-düs Lóránd felhívására a munkálataokra szánt 100.000 font sterlinget nem angol pénzben, hanem az akkor némi emelkedést mutató magyar pénzben helyezték el, ami akkor nagyon üdvösnek látszott, de utóbb devalválódott s így csak másfél fúrást tudtak belőle eszközölni. A szerződés-kötéskor itt járt CUNNINGHAM CRAIG főgeológus, Anglia egyik legnagyobb tekintélye e téren, akit rokonság fűz az angol királyi családdal. Mint világtekinély jött azzal a tudattal, hogy a mélyfúrások terén itt csak törpéket talál. Elmenni azon-

ban úgy ment el, mint aki törpének érzi magát a magyar óriások mellett. A pénz miatt így összeomlott vállalkozásnak mégis meg volt az üdvös eredménye, hogy a külföldi szakértő tudósai és mérnökei megismerték, megbecsülték és az általuk megoldhatatlannak tartott feladatok megoldására a magyar pénzügyminisztérium bányakutatói osztályának mérnökei vitték el Ázsiába, Afrikába, Dél-Amerikába, — ahol azok minden reájuk bízott feladatot bravurosan oldottak meg.

Magyarországon már akkor többen foglalkoztak mélyfúrásokkal, már ontotta forróvizét a városligeti artézi kút, amelyet Zsigmondy fűrt ezer méter mélységre, az ország több vízszegény városában, Makón és másutt artézi kutak adták az egészséges vizet s így nincs abban semmi különös, hogy a mi geológusaink is sokat foglalkoztak ezzel a kérdéssel. Böckh Hugó a selmébányai Akadémian találta meg a pénzügyi kormány. Ő nevelt ott egész generációkat és mellette voltak asszisztensek Papp Simon dr. és Pávai Vajna Ferenc dr. Az Anglo-Persian sikertelen fúrásai után, amit különféle személyi okok is megérleltek, sikerült ennek a társaságnak

BOCKH HUGÓ DR.

ny. államtitkár szerződöttni és annak a nemzetközi petróleum trösztnek szolgálatába állította, amely ekkor MEZOPOTAMIABAN és IRAKBAN kutatót petróleum után. Egy évre engedték át ezt a világhírű nagy magyar tudóst, aki mint a műszaki munkálatok feje irányította az alárendelt geológusok és professzorok munkáját, akik az útmutatása szerint dolgoztak. 1927-ben KOZEP- és DEL-AMERIKÁBAN egészen ismeretlen területen végzett tanulmányokat és 1928 őszén ment ismét vissza PERZSIÁBA. Böckh Hugó dr. h. államtitkár azért mégis Budán van otthon és az Alvinczy úton van villája, ahova időszakonként visszatér pihenni.

Böckh Hugó távozásával a pénzügyminisztériumnak ezt a bányászati kutatók központi igazgatóságának vezetését

PAPANEK ERNŐ

min. tan. vette át, aki az osztályt átszervezte a modern igényeknek megfelelően és a miniszter ide osztotta be Magyarországon összes bányáit, utóbb az állami kőszénbányászatot is és ezt az osztályt főosztállyá minősítette. Amikor Papanek Ernő átment a fővárosba, mint a főpolgármester mellé kirendelt pénzügyi szakértő, ennek az osztálynak a vezetését

BOHM FERENC

min. tan. vette át, aki hat évig vezette az Anglo-Persiannál kötött szerződés alapján a magyarországi műveleteket s azok befejeztével tért vissza a pénzügyminisztériumba, ennek a bányászati főosztálynak az élére. Akkoriban a harmadik, az úgynevezett szósztálynak vezetője

BENKŐ FERENC

dr. min. tan. volt, aki jelenleg is mint h. államtitkár, dohányjövődéki központi igazgató és a söügyek vezetője. Az angolok akkor már rájöttek volt régen, hogy a magyarok mélyfúrásai tudása első a világon és a szó szoros értelmében szétördíték a világ minden tájékára kitűnő szerződésekkel ennek a bányászati főosztálynak tudósait. Böckh Hugóval egyszerre ment el

PAPP SIMON DR.

és különféle nagy petróleum után kutató vállalatoknál értékesítette, mint geológus, kiváló tudását. Ő tárta föl ALBÁNIA földalatti kincseit és most az Anglo-Persian megbízásából ÚJ-GUINEÁBAN végez geológiai kutatókat, ahol nagy eredményeket ért el.

PAVAI VAJNA FERENC DR.

csak időszakonként kötötte le tudását az angol-perzsa vállalatnak és elsősorban Magyar- és Horvátország részére dolgozott ki számukra hatalmas programot. Főcélja a túlhevített víz felkutatása és elsősorban söt keres Szatmárban. Valószínűleg, mint sóoldatot fogja megtalálni. Ez a kéményvágású székely elsősorban a saját nemzetén akar segíteni.

A bányászati főosztályból kerültek ki egymásután:

ROZLOSNIK ANDRÁS,

aki itt a fúrások központi irányításában vett részt. Most ARGENTINIA állami petróleumfúrásainak üzemét vezeti, amelynek arányairól némi útmutatást ad, hogy szerződése értelmében már az első évben 80 mélyfúrásra kötelezte magát, amit nemcsak beváltott, hanem néhány fúrással többet is végzett.

MAZALÁN PÁL,

aki a debreceni kutató kirendeltség vezetője volt, őt is az Anglo-Persian szerződöttné és rábízta a Letenye melletti BUDAFAPUSZTA-i fúrás vezetését. Sajnos a fúrás eszközök nem engedték meg az 1860 mélységen túli fúrást (ez a legmélyebb fúrás az országban) s így nem tudta át-fúrni a Pannon-réteget. Innen ÚJ-GUINEÁBA rendelték, hogy ott oktassa ki az angol mérnököket, akiknek minden fúrása elszerecséltene-dett. Egy évre szerződöttné, de három évig ott tartották, mert sikerült minden fúrást lementítenie. Munkájában megakadályozta az ott gyakori malária, kénytelen volt hazajönni egy világhírű úti keretében, Amerikán át, ahol a legújabb fúrás módszereket tanulmányozta és most itthon tart fenn magán mélyfúrás vállalatot.

LETSŐ LÁSZLÓ DR.

aki a kolozsvári kutató-kirendeltség vezetője volt, mint bányafőtanácsos. Az oláhoknak olyan magasán álló tudományos intézmény volt ez, hogy nem mertek hozzányúlni, hogy meghagyták az egész magyar hivatalt, úgy ahogy volt és minden személyváltoztatás nélkül. Amikor pedig az oláh kormány pénzkölesont keresett a világpiacra, propaganda céljából könyvet írtak Letsővel az erdélyi földgáz kincséről és azt több nyelven jelentették meg. De rajta vesztettek, mert a jóvátételi tárgyalásoknál Párizsban a magyar kiküldöttek hivatkoztak a Letső könyvére, mint oláh állami okmányra és ez alapon sikert is arattak. De Letsőt a románok elcsapták. Most ALBÁNIA-BAN vezeti az Anglo-Persian fúróüzemét.

PEKÁR DEZSÓ DR.

min. tan. az osztály geofizikai kirendeltségének a vezetője, mely az Eötvös-féle torziós ingával dolgozik. Az Anglo-Persian megbízásából geofizikai méréseket végzett ELO-INDIÁBAN és HÁTSÓ-INDIÁBAN. Az angolok óriási mértékben használják az Eötvös-féle ingákat, amiket Budapestben gyárt a Süss-féle precíziós gyár.

FEKETE JENŐ DR.

szintén geofizikus, akit a „Schell-konzern” szerződöttné oly célból, hogy az ingával MEXIKÓBAN végezzen tanulmányokat, ahol már évek óta dolgozik.

Meg kell még emlékeznünk éppen itt, ezen a helyen

PATZ FERENC,

aki mint középiskolai tanár a nyári szünetekben Böckh Hugó mellett segédkezett az erdélyi geológiai térképek szerkesztésénél s kutatásoknál és mint az Argentiniai állam szerződöttné üzemvezetője az olajüzemeknek, Rozlosniknak volt az előde és ma az ARGENTINIAI minisztériumban az olajügyek referense.

Egyetlen egy hivatalban talált nálunk az angol földkutatás egy egész sort olyan világnevekből, amiket itthon a befentesek ismernek csak. Ezek nélkül pedig még a világháború is már a második esztendőben elvesztettük volna, mert ha ezek a tudósok mindjárt a háború elején nem találták volna meg Egbell-en, Nyitra megyében az olajat,

mely mint nehéz kenőolaj jobb az amerikai legjobb kenőolajnál, akkor a Máv. kénytelen lett volna beszüntetni vonatainak járását

kenőolaj hiányában. Ez az olaj tette lehetővé, hogy a Máv. zavartalanul bonyolíthassa le a közlekedést.

Ezek a mérnökök fűrték meg Horvátországban, Lipik mellett, Bujavican ezt az áldott földet, ahol szintén

találtak jó kenőolajat és napi félmillió köbméter gázt.

A jó rációk sehogy sem értettek hozzá, a régi fúrást elrontották, az új fúrás nem sikerült, az egész pusztulásnak engedték át, mert szerintük, ott nincs se gáz, se olaj.

Kedves viszony fűz dr. Böckh Hugóhoz, aki már a háború alatt figyelmeztetett engem arra, hogy a gazdasági életet egészen más alapokra, olcsóbb energiákra kell átszervezni, mert a magyar búza nem fogja bírni a versenyt az amerikai búzával. Együgyű ésszel én delibábnak vélttem azt a képet, amit megrajzolt számomra az Alföldről, ahol a föld mélyéből fölvarázsolt új erők fogják hajtani a csepplépet és a földet szántó ekét. Ma látom, hogy apostol volt, aki gyújtogatta azt a lángoszlopot, amely a jövőndbe vivő utat bevilágítja.

A sármási földgáz megnyitásával emberfeletti küzdelmet folytatott

Becsey Antal

a kutak bérbeadása ellen. Az idő igazolta őt. Talán ő volt az első, aki lelkesen véste a magyar föld mélyén fekvő kincsek fontos szerepét, nemzetmentő hivatását. Fúrásokat végzetett ő is már a háború előtt Pöstyénben, azután a Lukács-fürdőben, amelyet egyedül fűtenek Budapesten a saját forró vizével, utóbb Gyöngyösön, Nyíregyházán és legutóbb a Gellért-fürdőnél, ahol új rádiumentalmú gyógyvizet fakasztott. Fanatikus hirdetője a mélyfúrások révén várható gazdasági föllendülésnek.

Amikor hallgatom Pávai Vajna Ferenc előadását a „Hollós Mátyas Társaság” ülésén, meglevenedik előttem Széchenyi kora, ahol az új Magyarország alapjait igyekeztek lerakni.

Megalkottam ezt a képet az én avult feljegyzéseim, megsárgult újsághírek, emlékezetemben megmaradt közlések nyomán, lehetnek benne itt-ott részlethibák, de nagyjából igaz a kép és igaz az a biztató valóság, hogy az eljövendő nagy átalakulás mestereit a magyar föld szülte, tudásukat az ő magyar erő acélozta és munkájukat megáldotta a magyarok Istene.

A fekete hó — a magyar alkotó őserő révén is válhat ismét — fehér hóvá!

Dubonai Pál.

Budán, 1929 március 2

Buda mint gyümölcsközpont új gazdasági előnyhöz juthat, ha a kertés házak, vilák és gyümölcsös kertek tulajdonosai magukévá teszik Purébl Győző dr. tanácsnok, egyetemi tanár nagyszabású tervét, amely oda irányul, hogy rendszeres művelés útján itt világpiacot teremtsen a budai hegyvidék által termelt gyümölcs számára. Ma is nagyon keresett cikk a budai őszibarack, amely gyümölcs számára rendkívül alkalmasnak látszik a talaj. A baj az volt, hogy egyes gyümölcstermelők sok mindenféle fajtájú barackot termeltek, így egyforma, egyfajtajú barck vagontételekben kivitelre nem juthattak. Purébl Győző dr. tanácsnok, mint a Budapesti Gazdálkodók Egyesültének elnöke és az ő szorgalmas táborára, köztük Füredy Jenő, a kertészkedés buzgó előharcosa, most előadássorozatokban, röpiratokban és a sajtóban azt az eszmét propagálják, hogy a budai hegyvidék gyönyörű és pompás ízű barcktermetését egyöntetűvé tegyék, kiválasztva azt a két-három barckfajt, amely szépségre és íze legjobban bevált. Így néhány esztendő múlva a külföldi rendelők vagonszámra kaphatja az általa kívánt barackot, ami erősen szolgálja a hegyvidék gazdasági életét.